

Asia: VN/30314/2022

Arviomuistiot päästökauppadirektiivin toimeenpanosta (kiinteät laitokset, merenkulku ja lentoliikenne)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

ARVIOMUISTIO PÄÄSTÖKAUPPADIREKTIIVIN TOIMEENPANOSTA KIINTEILLÄ LAITOKSILLA
(VN/30314/2022)

Westenergy Oy:n lausunto, 27.4.2023

Westenergy Oy kiittää mahdollisuudesta kuulemiseen koskien päästökauppadirektiivin uudistuksen toimeenpanoa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

LIITTYEN JÄTTEENPOLTON SISÄLTYTTÄMISEEN PÄÄSTÖKAUPPAAN

Westenergy Oy omistaa ja operoi Mustasaaren Koivulahdessa sijaitsevaa, syntypaikkalajiteltua kierrätyskelvotonta yhdyskuntajätettä käsittelevää jäte-energiailaitosta. Westenergy on sitoutunut vähentämään jätteenpolton päästöjä siten, että toiminnassa voidaan 2030-luvun alkuun mennessä saavuttaa hiilineutraalius ja tämän jälkeen hiilinegatiivisuus, eli sitoa kierrossa olevaa hiiliidioksidia tuotteisiin ja varastoihin. Tuemme yhdessä omistajiemme, seitsemän kunnallisen jätehuoltoyhtiön kanssa niin ikään toimenpiteitä yhdyskuntajätteen kierrätysasteen parantamiseksi ja materiaalikierrätyksen lisäämiseksi.

Westenergy vastustaa jätteenpolton sisällyttämistä päästökaupan piiriin useasta periaatteellisesta syystä, jotka tekevät siitä epätarkoituksenmukaisen ja soveltumattoman päästövähennysten ohjauskeinon jäte-energiasektorilla. Ensinnäkin jätteenpolttolaitoksilla on fundamentaalinen kaksoisrooli ensisijaisesti kierrätyskelvottoman yhdyskuntajätteen käsittelyyn ja toisekseen energian tuotantoon liittyen. Päästökauppadirektiivin tavoitteena oleva ohjausvaikutus päästöttömiin

energiälähteisiin ei voi tehokkaasti toteutua, sillä muutoin kierrätyskelvoton jäte on käsiteltävä EU:n jätehierarkian mukaisesti polttamalla ja hyödyntämällä sen energia. Tästä käsittelystä syntyvät päästöt eivät vähene päästöoikeuksia luovuttamalla, eikä ETS:llä ole juurikaan ohjausvaikutusta ominaisuuksiensa puolesta kierrätykseen kelpaamattoman jätteen kierrätysasteen nostamiseen.

Sen sijaan on erittäin todennäköistä, että päästökaupan voimaantulo lisää koko jätehuoltoketjun kustannuksia, vaikeuttaen yhdyskuntajätettä käsittelevien kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden toimintaa ja lisäksi heikentää kaukolämmön kilpailukykyä. Lopputuloksena saattaa olla jätteen hävityspolton lisääntyminen, mikäli tuotettua energiaa ei kaukolämpöjärjestelmän rapautumisen johdosta voida enää täysimääräisesti hyödyntää ja kierrätyskelvoton jäte täytyy kuitenkin edelleen käsitellä.

Westenergyn mielestä ainoa vaikuttava, joskaan ei halpa keino jätteenpolton hiilidioksidipäästöjen merkittäväksi vähentämiseksi on hiilidioksidin talteenotto. Vaikka ETS luokin fossiilisen hiilidioksidin vapautumiselle vaihtoehtoiskustannuksen, se ei edesauta hiilidioksidin poiston kehittymättömien markkinoiden ja sääntelykehikon saattamista riittäväälle tasolle, jotta laajamittaiset investoinnit hiilidioksidin talteenottoon, hyötykäyttöön ja varastointiin etenisivät Suomessa. Ilman näitä investointeja jätteenpolton osalta ei saavuteta merkittäviä päästövähennyksiä 2020-30-luvuilla.

Kansallisesti aikaistettu päästökauppaan sisällyttäminen olisi vieläkin vahingollisempi ratkaisu. Kuten direktiivissä todetaan, EU:n komissio toteuttaa vuoteen 2026 kestäväen vaikutusten arvioinnin ja kansallisesti on mahdollista toteuttaa sisällyttäminen vasta vuoden 2030 loppuun mennessä. Koska jätteenpolton päästökauppaan sisällyttäminen ei tehokkaasti edistä ilmasto- tai kierrätystavoitteita, olisi huomattavan epäviisasta saattaa sen haitalliset vaikutukset voimaan ennen aikaisesti. Päinvastoin pitäisi mielestämme käyttää optio voimaantulon myöhästyttämiseksi. Mikäli päästövähennyksiä halutaan oikeasti saavuttaa, tulisi laatia kansallinen jäte-energia-alan dekarbonisaatietiekartta ja vasta kun siihen liittyvät toimenpiteet ovat käynnissä, voisi ETS toimia tällaisen ratkaisun perälautana.

Toisin kuin aiemmin päästökaupan soveltamisalaan liitetyillä sektoreilla, radikaalisti kohonneet päästöoikeuksien hinnat kohdistuisivat jätteenpoltoon alusta alkaen, rajallisista ja poistuvista ilmaisjaoista huolimatta. Samaan aikaan tiedämme, että päästövähennystoimet luovat laitoksilla huomattavan investointitarpeen. Tästä johtuen toimialalla tulisi olla sekä selvä sääntelynäkymä että vähintään 2030-luvun alkuun ulottuva periodi toteuttaa näitä mittavia investointeja rauhassa. Nopeutettu päästökauppaan sisällyttäminen ei anna toimialalle reilua mahdollisuutta taloudellisesti kohtuullisiin päästövähennystoimiin, millä olisi negatiivinen vaikutus niin suomalaisen jätehuolto- kuin energiajärjestelmäänkin. Haluamme muistuttaa, että koko maa on näiden järjestelmien piirissä.

LIITTYEN HIILIDIOKSIDIPÄÄSTÖJEN TARKKAILUUN JA TODENTAMISEEN

Toisin kuin muilla päästökaupan piirissä olevilla toimialoilla, jätteenpolton osalta fossiilisen hiilidioksidipäästön määrittäminen ei ole triviaali kysymys. Kaikkiin Euroopassa tällä hetkellä käytössä oleviin yhdyskuntajätteen polton hiilidioksidipäästöjen tarkkailumenetelmiin liittyy toteutettavuus- ja luotettavuusongelmia, jotka myös Suomessa on otettava vakavasti huomioon. Westenergy Oy on äärimmäisen huolestunut siitä, ettei tarkkailun ja todentamisen ongelmille tai niistä johtuville merkittävillä taloudellisilla ja juridisilla kysymyksille ole arviomuistiossa annettu lainkaan painoarvoa.

Osana päästökauppadirektiivin päivityksen toimeenpanoa jätteenpolttolaitoksille ollaan nyt asettamassa velvoite fossiilisten hiilidioksidipäästöjen tarkkailemiseksi ja raportoimiseksi vuoden 2024 alusta alkaen, riippumatta vaikutustenarvioinnin tuloksista. Itse direktiivin kansallinen toimeenpano tulee kestämään pitkälle syksyyn 2023, jolloin velvoitteen toteuttamiseksi vaadittaville toimenpiteille jää kohtuuttoman vähän aikaa. Kuten direktiivissä 2003/87/EC todetaan, jäsenmailla tulee olla riittävästi aikaa ottaa käyttöön tarvittavat toimenpiteet ja asettaa kansallisesti tehokkaan toimenpanon edellyttämä sääntelykehikko. Artiklassa 13 mainitaan niin ikään, että jäsenmaat voivat sallia standardoitujen tai yksinkertaistettujen tarkkailusuunnitelmien käytön.

Tarkkailun ollessa varsinaisen päästökaupan alkuun saakka luonteeltaan puhtaasti tilastollista, ei mielestämme varsinkaan näin tiukalla aikataululla ole perusteltua edellyttää ennen sitä muita kuin tilastollisia menetelmiä, kuten Tilastokeskuksen päästökertoimeen perustuvaa laskentaa. Olisi täysin kohtuutonta edellyttää, että lopullinen menetelmä otetaan käyttöön jo vuoden 2024 alusta, kun tieto menetelmille asetettavista vaatimuksista saadaan vasta vuoden 2023 lopussa.

Komissio on vasta äskettäin asettanut teknisen työryhmän päivittämään tarkkailuun liittyvää ns. MRR-asetusta ja julkistanut luonnoksen päivitysten pääpiirteistä. Tällä hetkellä toiminnanharjoittajille on taattu vapaus valita itse sopivin hyväksytty tarkkailumenetelmä, perustuen joko laskennalliseen tai mittausratkaisuun mutta vaihtoehtona punnitaan myös eri laituskategorioille pakollisia tarkkailumenetelmiä. Vastustamme kategorisesti ehdotuksia luotettavuudeltaan toisiaan vastaavien menetelmien valinnanvapauden rajaamiseksi EU:n taholta kauan ennen varsinaista sisällyttämisaikaa ja vaadimme, että komissiolle kommunikoidaan tässä asiassa selväsanaisesti kielteinen kanta. Suomen tulee proaktiivisin toimin edistää järkevää ja toteuttamiskelpoista tarkkailupolitiikkaa. Lisäksi Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Energiaviraston tulee ylläpitää jatkuvaa dialogia toiminnanharjoittajien kanssa käynnissä olevasta prosessista sekä tiedottaa riittävän ajoissa tarvittavat toimenpiteet.

Tunnistamme lisäksi, ettei varsinkaan tämänhetkisen asetuksen mukainen, 5000 tonnin polttoaineeristä tehtyyn näytteenottoon perustuva laskennallinen menetelmä ole lainkaan soveltuva jätteenpolttolaitoksille, kuten on jo nähty useissa jäsenmaissa. Monimutkaiset, toteutukseltaan työläät ja kalliit sekä huomattavan epätarkat jätteen koostumustutkimukset eivät siis näyttäydy tarkoituksenmukaisena lyhyen tai pitkän aikavälin ratkaisuna.

Jotta laitoksilla voidaan edes varsinaisen päästökaupan alkuun (2028-30) mennessä ottaa käyttöön oikeasti luotettavat ja tarkat mittausmenetelmät, vaadimme, että tulevan asetuksen vaatimukset täyttävien menetelmien kartoittamiseksi asetetaan kansallinen työryhmä, joka koostuu keskeisistä sidosryhmistä (esimerkiksi TEM, Energiavirasto, toiminnanharjoittajat, VTT) ja että tämä työryhmä

selvittää muun muassa savukaasupäästöjen jatkuvatoimiseen mittaukseen sekä pitkän aikavälin näytteenottoon perustuvien tarkkailumenetelmien soveltamiskelpoisuuden ja laatii tarvittavat ohjeet. Toiminnanharjoittajilla on oltava tämän lisäksi riittävästi aikaa menetelmien valintaan ja käyttöönottoon.

LISÄTIETOJA LAUSUNNOSTA ANTAA TARVITTAESSA:

Juha Ripatti, Head of Business Intelligence

040 676 4784

juha.ripatti@westenergy.fi

Alhoniemi Olli-Antti
Westenergy Oy

Ripatti Juha
Westenergy Oy